

Študijná príručka: Humánna geografia Európy

Táto študijná príručka je navrhnutá na preskúmanie a upevnenie vedomostí o demografických, hospodárskych, politických a spoločenských aspektoch Európy na základe poskytnutých materiálov. Obsahuje kvíz s kľúčom správnych odpovedí, námety na eseje a komplexný slovník kľúčových pojmov.

Kvíz

Odpovedzte na nasledujúce otázky v rozsahu 2-3 viet na základe informácií z textu.

1. Aké sú hlavné demografické trendy, ktoré v súčasnosti charakterizujú populáciu Európy?
 2. Uvedte tri hlavné skupiny indoeurópskej jazykovej rodiny v Európe a ku každej priradte aspoň dva príklady jazykov.
 3. Čo je to konurbácia a ktoré dva príklady sú uvedené v texte?
 4. Ako sa delí spracovateľský priemysel a aký je medzi týmito kategóriami rozdiel?
 5. Ktoré tri štáty vynikajú v ťažbe ropy a zemného plynu z ložísk Severného mora?
 6. Aký je rozdiel medzi utečencom a migrantom podľa definície v texte?
 7. Ktorých päť letísk patrí medzi najväčšie v Európe?
 8. Aké štyri základné ekonomické slobody zaisťuje Európska únia na svojom jednotnom trhu?
 9. Kde sídli Európska komisia a kde sa nachádza hlavné sídlo Európskeho parlamentu?
 10. Aké sú hlavné príčiny požiarov, ktoré v letných mesiacoch často postihujú stredomorskú oblasť?
-

Kľúč správnych odpovedí

1. **Aké sú hlavné demografické trendy, ktoré v súčasnosti charakterizujú populáciu Európy?** Súčasný populačný vývoj v Európe je nepriaznivý. Priemerná dĺžka života sa predlžuje, čo vedie k starnutiu populácie a vysokému podielu obyvateľov nad 65 rokov. Pôrodnosť je nízka, čo znamená, že sa rodí málo detí.
2. **Uvedte tri hlavné skupiny indoeurópskej jazykovej rodiny v Európe a ku každej priradte aspoň dva príklady jazykov.** Tri hlavné skupiny sú germánska, románska a slovanská. Do germánskej skupiny patrí napríklad nemčina a angličtina, do románskej francúzština a španielčina a do slovanskej poľština a čeština.
3. **Čo je to konurbácia a ktoré dva príklady sú uvedené v texte?** Konurbácia je územné zoskupenie viac než dvoch miest s rozličnými funkciami, ktoré sa vzájomne dopĺňajú. V texte sú uvedené príklady Porýnie-Porúrie v Nemecku a Horné Sliezsko v Poľsku.
4. **Ako sa delí spracovateľský priemysel a aký je medzi týmito kategóriami rozdiel?** Spracovateľský priemysel sa delí na ťažký a ľahký. Ťažký priemysel vyrába výrobky pre ďalšie priemyselné odvetvia, ktoré nie sú určené pre priamu spotrebu obyvateľstva. Ľahký priemysel, nazývaný aj spotrebný, vyrába produkty určené na priame využívanie obyvateľstvom.
5. **Ktoré tri štáty vynikajú v ťažbe ropy a zemného plynu z ložísk Severného mora?** V ťažbe ropy a zemného plynu z ložísk Severného mora vynikajú Spojené kráľovstvo, Holandsko a Nórsko. Tieto suroviny sú dôležité pre európsky ťažobný priemysel.
6. **Aký je rozdiel medzi utečencom a migrantom podľa definície v texte?** Utečenci sú osoby, ktoré utekajú zo svojho domova pred ozbrojeným konfliktom alebo prenasledovaním. Migranti prichádzajú do inej krajiny, aby si zlepšili život, našli prácu alebo kvôli vzdelaniu, a na rozdiel od utečencov sa môžu bezpečne vrátiť domov.
7. **Ktorých päť letísk patrí medzi najväčšie v Európe?** Medzi najväčšie letiská v Európe patria Heathrow v Londýne, Letisko Charlesa de Gaulla v Paríži, Schiphol v Amsterdame, Letisko vo Frankfurt nad Mohanom a Bajas v Madride.

8. Aké štyri základné ekonomické slobody zaisťuje Európska únia na svojom jednotnom trhu? Európska únia zaisťuje štyri základné ekonomické slobody: voľný pohyb tovaru (bez ciel), voľný pohyb služieb (právo podnikat'), voľný pohyb osôb (právo žiť a pracovať) a voľný pohyb kapitálu (majetok a účty kdekoľvek v EÚ).

9. Kde sídli Európska komisia a kde sa nachádza hlavné sídlo Európskeho parlamentu?

Európska komisia, ktorá je výkonným orgánom EÚ, sídli v Bruseli v Belgicku. Hlavné sídlo Európskeho parlamentu, voleného občanmi členských štátov, sa nachádza v Štrasburgu vo Francúzsku.

10. Aké sú hlavné príčiny požiarov, ktoré v letných mesiacoch často postihujú stredomorskú oblasť? Predpokladom pre požiare v stredomorskej oblasti sú extrémne prejavy počasia. Konkrétne ide o čoraz vyššie teploty vzduchu na pevnine, menší zrážkový úhrn a následne väčšie suchá.

Otázky na esej

1. Analyzujte hospodársku štruktúru Európy. Zamerajte sa na odlišnosti v poľnohospodárstve medzi severom, stredom a juhom kontinentu a opíšte kľúčové odvetvia spracovateľského priemyslu vrátane príkladov svetoznámych značiek.
2. Podrobne opíšte hlavné inštitúcie Európskej únie, ich sídla a funkcie. Vysvetlite, aké kritériá musí štát spĺňať pre vstup do EÚ a aké výhody prináša členstvo v eurozóne a Schengenskom priestore.
3. Diskutujte o najväčších problémoch, ktorým Európa v súčasnosti čelí. Rozoberte aspoň tri z nasledujúcich tém: ruská vojenská invázia na Ukrajinu, migrácia, nízky prirodzený prírastok a nárast populizmu, pričom využite informácie poskytnuté v texte.
4. Porovnajte rôzne druhy dopravy v Európe (cestná, železničná, letecká, námorná) z hľadiska ich významu, infraštruktúry a moderných trendov, ako je napríklad vysokorýchlostná železničná doprava.
5. Charakterizujte etnické, jazykové a náboženské zloženie obyvateľstva Európy. Zamerajte sa na hlavné jazykové rodiny a skupiny, rozdelenie kresťanstva a prítomnosť ďalších náboženstiev, najmä islamu na Balkánskom polostrove.

Slovník pojmov

Pojem	Definícia
Ateista	Človek, ktorý popiera existenciu Boha; neveriaci.
Konurbácia	Územné zoskupenie viac než dvoch miest s rozličnými funkciami, ktoré sa vzájomne dopĺňajú.
Kvartérny sektor	Sektor hospodárstva zahŕňajúci vedu a výskum, vzdelávanie a informatiku.
Mazut	Surovina získaná pri destilácii ropy.

Migrácia	Sťahovanie, premiestňovanie obyvateľstva.
Petrochémia	Odbor chémie, ktorý sa zaoberá spracovaním ropy a zemného plynu.
Primárny sektor	Sektor hospodárstva zahŕňajúci poľnohospodárstvo, rybolov a lesníctvo.
Referendum	Priame hlasovanie občanov o niektorej zásadnej štátnej otázke.
Sekundárny sektor	Sektor hospodárstva zahŕňajúci priemysel, výrobu energie a stavebníctvo.
Terciárny sektor	Sektor hospodárstva zahŕňajúci dopravu, obchod, stravovanie a kultúru.
Udržateľný rozvoj	Spôsob rozvoja spoločnosti, ktorý dáva do súladu hospodársky a spoločenský pokrok so zachovaním kvality životného prostredia.